

Monumentnummer*: 455371

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 maart 1994
Kadaster deel/nr 82854/122

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Paterswolde Tynaarlo Drenthe

Locatiennaam Locatieomschrijving
Paterswolde

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Eelde C 1081

Omschrijving**

Voormalig SCHATHUIS van de in 1811 afgebroken havezathe Lemferdinge, kenmerkend gelegen op een uitloper van de Hondsrug, langs de rand van het stroomgebied van de Drentse Aa en deels uitmakend van de landgoederenreeks Eelde-Paterswolde.

De geschiedenis van Lemferdinge gaat terug tot 1477. In 1766 werd aan het goed door overbrenging van elders het recht van havezathe toegekend, welk recht door verlegging naar een ander goed voor Lemferdinge echter weer kwam te vervallen. Sedert de afbraak van hoofdhuis en oostelijk schathuis in 1811 heeft de naam Lemferdinge betrekking op het gespaard gebleven en tot woonhuis verbouwde westelijke schathuis. Blijkens een akte uit datzelfde jaar wordt het schathuis, dat in aanleg dateert van het begin van de 18e eeuw, maar dat door een aantal verbouwingen een hoofdzakelijk vroeg 19e-eeuws karakter draagt, omringd door een deels formele, deels landschappelijke tuin - in oude akten is sprake van een 'Engelsche partij ten westen en ten noorden van het huis' -, een zichtlaan, hoog opgaand oud geboomte, een vijver en een deel van de voormalige omgrachting. Hiervan zijn nog steeds restanten bewaard en herkenbaar.

Lemferdinge heeft verschillende eigenaren gekend. Onder andere de bevelhebber van het Bataafse leger in het noorden Jean Baptiste Dumonceau. Bij aankoop van het goed door Dumonceau in 1797 omvatte de havezathe een 'kasteel' met een grote gracht en ophaalbrug, twee schathuizen, ruime tuinen, bos en weiden. Dumonceau liet de grachten grotendeels dempen, de façade restaureren en de tuinen opnieuw aanleggen en uitbreiden. In 1810 kocht een zekere H. Uges uit Eelde de inmiddels bouwvallig geworden

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

havezathe om deze met uitzondering van genoemd schathuis vervolgens af te breken. Dit werd, vermoedelijk met gebruikmaking van materiaal afkomstig van de afgebroken havezathe, tot woning verbouwd.

Sinds de verbouwing is Lemferdinge nog verschillende malen in andere handen overgegaan en zijn kleinere verbouwingen uitgevoerd. De laatste bewoners van het huis waren dr. Louis Adriaan Bähler en zijn vrouw Geziena Bähler-Boerma. Zij bewoonden het schathuis van 1911 tot 1953 en drukten er hun stempel op. In 1953 kwam Lemferdinge in bezit van de Vereniging Ons Dorphuis in Eelde. Het beheer werd ondergebracht bij de Bähler-Boerma Stichting Lemferdinge die het pand in 1983 in eigendom kreeg.

Het gebouw is thans voor het grootste gedeelte in gebruik als museum; een klein deel wordt bewoond.

Omschrijving

Op een ruim eigen terrein gelegen gebouw op rechthoekige plattegrond, uit baksteen opgetrokken, een bouwlaag tellend en gedekt door een met geglazuurde friese pannen belegd samengesteld schilddak met zakgoot; twee schoorstenen met kappen; goot op klossen; gootlijst; staafankers. De gevels zijn asymmetrisch ingedeeld en hebben overwegend vroeg 19e-eeuwse 6-ruitschuiframen met persiennes (de kozijnen zijn vermoedelijk afkomstig van de oude havezathe). In voorgevel een eenvoudige entree met 2-ruitsbovenlicht, stoep en hardstenen stoepalen; dakkapel oorspronkelijk met fronton, nu met geschulpte windveer. In het dakschild van de linkerzijgevel een grote dakkapel met twee openslaande 4-ruitsramen; eveneens oorspronkelijk met fronton, nu met geschulpte windveer. De detaillering van de achtergevel is onregelmatig; boven de keukenentree een dakkapel met eenvoudig klokkestoeltje; in de rechterzijgevel een kelderraam met diefijzers en een 4-ruitsraam ter hoogte van de appelzolder.

In het INTERIEUR zijn onder meer van belang de zwart-wit betegelde gang, in de kamers aan weerszijden van de gang de zware vroeg 18e-eeuwse balken zolderingen met brede delen; de deels 18e-, deels 19e-eeuwse vouwluiken in kassen en de zitbanken onder de vensters, de vermoedelijk secundair gebruikte vroeg 18e-eeuwse kamerdeuren met omlijstingen, de keuken met 18e-eeuwse onderdelen als een met witjes betegelde hangschouw met stoof; een eind 19e-eeuws natuurstenen aanrecht en blauw gefigureerde tegels uit dezelfde tijd. Klompenhok en keukenkasten zijn door de laatste bewoners van een opvallend rood-zwart patroon voorzien. Grenzend aan de keuken een souterrain met plavuizen en opgeklampte deur; erboven een appelzolder. Kapconstructie bestaande uit samengesteld sporendak waarvan de spantbalk over de volle breedte van het huis loopt en tevens de zakgoot ondersteunt; de muurplaat van de zakgoot wordt door stijlen ondervangen.

Waardering

In aanleg vroeg 18e-eeuws schathuis, genaamd Huis Lemferdinge, van algemeen cultuurhistorisch en bouwhistorisch belang

-wegens de herinnering die het huis vormt aan de oorspronkelijke vroeg 18e-eeuwse havezathe Lemferdinge; -wegens de aanwezigheid in het gebouw van een aantal van de afgebroken havezathe afkomstige vroeg 18e-eeuwse bouwkundige onderdelen en van een aantal waardevolle 19e-eeuwse en jongere elementen; -wegens de bewoningsgeschiedenis; -wegens de plaats die het huis inneemt in de kenmerkende landgoederenreeks Paterswolde-Eelde.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument